

La pragmàtica de les oracions clivellades en gaèlic escocès

Eloi Singla i Milian

Tutora: Laia Mayol
Seminari 101: Descripció i
comparació de llengües

Curs 2023-2024

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Facultat
de Traducció i Ciències
del Llenguatge

Resum

Amb aquest treball es vol contribuir a la recerca sobre les oracions clivellades en el gaèlic escocès. Fins ara no se n'han fet investigacions amb dades quantitatives, sinó que només se n'han fet amb qualitatives. El meu treball omple aquest buit de recerca i té tres objectius: esbrinar si el tema (la part no focalitzada de l'oració) és sempre informació disponible, trobar la relació entre l'element focalitzat i el discurs anterior i comprovar si la proposta existent sobre el funcionament de les clivellades proposicionals (un tipus de clivellades propi del gaèlic en què no es focalitza res) serveix per explicar les dades. Per assolir-los s'han extret totes les clivellades d'un corpus de vora 86.000 tokens i s'han anotat segons diversos criteris. Entre aquestes hi ha una taxonomia de la disponibilitat de la informació i dues classificacions de creació pròpia per analitzar el lligam discursiu que utilitzen el marc teòric *Question Under Discussion*. Com a resultats més importants, per una banda s'ha trobat que el tema és informació disponible en el 87,8% dels casos i, per l'altra, que la relació entre l'element focalitzat i el discurs és sovint prou distant per no poder-se representar de manera clara en un arbre discursiu. Finalment, s'han trobat dues funcions noves de les clivellades proposicionals, a més de les dues que ja s'havien descrit. Per tant, s'ha demostrat que el model existent no n'engloba totes les funcions i que cal fer-ne una nova anàlisi.

Paraules clau: pragmàtica, oracions clivellades, focus, *Question Under Discussion*, gaèlic escocès

Resumen

Con este trabajo se quiere contribuir a la investigación sobre las oraciones escindidas en el gaélico escocés. Hasta ahora no se ha hecho ninguna investigación con datos cuantitativos, sino que solo se han hecho con cualitativos. Mi trabajo llena este vacío de investigación: descubrir si el tema (la parte no focalizada de la oración) es siempre información disponible, encontrar la relación entre el elemento focalizado y el discurso anterior y comprobar si la propuesta existente sobre el funcionamiento de las escindidas proposicionales (un tipo de escindidas propio del gaélico en el que no se focalizada nada) sirve para explicar los datos. Para alcanzarlos se han extraído todas las escindidas de un corpus de cerca de 86.000 tokens y se han anotado según varios criterios. Entre estas hay una taxonomía de la disponibilidad de la información y dos clasificaciones de creación propia para analizar el vínculo discursivo que utilizan el marco teórico *Question Under Discussion*. Como resultados más importantes, por un lado se ha descubierto que el tema es información disponible en el 87,8% de los casos y, por el otro, que la relación entre el elemento focalizado y el discurso es a menudo lo suficientemente distante como para no poderse representar de forma clara en un árbol discursivo. Finalmente, se han encontrado dos nuevas funciones de las escindidas proposicionales, además de las dos que ya se habían descrito. Por lo tanto, se ha demostrado que el modelo existente no engloba todas las funciones y que es necesario un nuevo análisis.

Palabras clave: pragmática, oraciones escindidas, foco, *Question Under Discussion*, gaélico escocés

Abstract

This work aims to contribute to the research on cleft sentences in Scottish Gaelic. Until now, no investigations with quantitative data have been conducted; only studies with qualitative data have been made. My work fills this research gap and has three objectives: to determine whether the theme (the non-focal part of the sentence) is always given information, to find the relationship between the focal element and the preceding discourse, and to verify whether the existing proposal on the uses of propositional clefts (a type of cleft specific to Gaelic in which there is no focal element) can explain the data. To achieve these, all the clefts from a corpus of about 86,000 tokens have been extracted and annotated using various criteria. These include a taxonomy of information givenness, and two self-created classifications to analyse discourse linkage using the theoretical framework of Question Under Discussion. The most important results are, on the one hand, that the theme is given information in 87.8% of the cases, and on the other, that the relationship between the focal element and the discourse is often distant enough that it cannot be clearly represented on a discourse tree. Finally, two new uses of propositional clefts have been found, in addition to the two that had already been described. Therefore, it has been shown that the existing model does not encompass all their uses and that a new analysis is needed.

Keywords: pragmatics, cleft sentences, focus, Question Under Discussion, Scottish Gaelic

Índex

1	Introducció	1
1.1	Gaèlic escocès	1
1.2	Recerca prèvia i objectius	2
2	Marc teòric	4
2.1	Definicions bàsiques	4
2.1.1	Focus	4
2.1.2	<i>Question Under Discussion</i>	5
2.1.3	Pressuposicions	8
2.2	Oracions clivellades	10
2.2.1	Clivellades en gaèlic	11
2.2.2	La clivellada proposicional	13
3	Metodologia	17
3.1	Tractament del corpus	17
3.2	Anotació	19
4	Resultats	26
4.1	Descripció general de les dades	26
4.2	Estatut del tema i de l'element focalitzat	29
4.3	Clivellades proposicionals	31
5	Conclusions	35
5.1	Aportacions	35

5.2	Limitacions i futura recerca	36
	Bibliografia	37
	Apèndix	39

Llista de taules

1	Formes de la còpula <i>is</i>	11
2	Gèneres textuais del corpus ARCOSG.	17
3	Nombre d'oracions candidates i clivellades reals segons el capçal al corpus.	18
4	Ocurrències per pronoms.	27
5	Ocurrències per temps, polaritat i tipus d'oració.	27
6	Ocurrències per funció i tipus de sintagma de l'element focalitzat. . .	28
7	Ocurrències segons la partícula-q de la CQ.	28
8	Ocurrències segons el gènere textual i la relació de coherència amb l'oració anterior.	28
9	Estatut informatiu del tema per categories.	29
10	Relació de l'oració clivellada amb el discurs anterior segons dues classificacions.	30
11	Ocurrències de clivellades proposicionals al corpus segons tipus i si encaixen amb la descripció de Sheil (2016).	31

Capítol 1

Introducció

Aquest treball se centra en la pragmàtica de les oracions clivellades del gaèlic escocès. L'objectiu principal és esbrinar quin és l'estatus informatiu de l'element focalitzat i si el tema es pressuposa discursivament. Al següent capítol explicaré a fons l'estructura i el funcionament de les clivellades, però en aquest comentari primer sobre altres aspectes rellevants de la gramàtica de l'idioma per facilitar l'entesa al lector.

1.1 Gaèlic escocès

El gaèlic escocès és una llengua cèltica parlada a Escòcia per gairebé 70.000 persones (National Records of Scotland, 2024) i germana, però clarament diferent, del gaèlic irlandès. D'ara endavant, al gaèlic escocès m'hi referiré simplement com a “gaèlic”.

L'ordre bàsic dels constituents d'una oració en gaèlic és VSO i els verbs es conjuguen principalment per temps: passat ¹ (ex. 1a), futur (ex. 1b) i condicional. Per altra banda, no existeix una forma present com a tal, sinó que es fa servir una estructura perifràstica amb una còpula i el verb principal en posició d'objecte i en forma de “substantiu verbal” (*verbal noun* en anglès), semblant a un participi present (ex. 1c). Aquesta estructura també es fa servir en altres temps per indicar un aspecte imperfectiu (ex. 1d).

- (1) a. Chuidich mi a bhràthair.
ajudar.PAS 1SG POS.3SG.M germà
'Vaig ajudar son germà.'

¹Per a les glosses faig servir les abreviacions següents: 1 - primera persona, 2 - segona persona, 3 - tercera persona, CON - condicional, COP - còpula, DEF - definit, EMF - emfàtic, F - femení, FUT - futur, GEN - genitiu, INF - infinitiu, M - masculí, PAS - passat, PL - plural, POS - possessiu, PRE - present, PRO - progressiu, SG - singular, VN - substantiu verbal.

- b. Cuidichidh tu mo phiutar.
ajudar.FUT 2SG POS.1SG germana
'Ajudaràs ma germana.'
- c. Tha e a' cuideachadh ar bràthair.
ser.PRE 3SG.M PRO ajudar.VN POS.1PL germà
'Està ajudant el nostre germà.' / 'Ajuda el nostre germà.'
- d. Bha mi ag ithe còmhla ris.
ser.PAS 1SG PRO menjar.VN junt amb.3SG.M
'Estava menjant amb ell.' / 'Menjava amb ell.'

Deixant de banda els verbs, una particularitat de les llengües cèltiques són els “pronoms preposicionals”, combinacions fossilitzades dels pronoms personals amb les diferents preposicions (ex. 2a i 2b). En gaèlic són molt productius donada la tendència a l'ús d'estructures prepositives. Per exemple, la manera bàsica d'expressar pertinença és amb la preposició *aig*, més o menys equivalent a l'anglesa *at*² (ex. 2c i 2d).

- (2) a. mi, thu, e, i, sinn, sibh, iad
'jo, tu, ell, ella, nosaltres, vosaltres, ells'
- b. air: orm, ort, air, oirre, oirnn, oirbh, orra
'on: on me, on you, on him, on her, on us, on you.pl, on them'
- c. Tha cù aig Teàrlach.
ser.PRE gos *at* Teàrlach
'En Teàrlach té un gos.'
- d. Bha eun agam.
ser.PAS ocell *at*.1SG
'Jo tenia un ocell.'

1.2 Recerca prèvia i objectius

Tot i que hi ha relativament poca recerca sobre el gaèlic escocès i encara menys sobre la pragmàtica, Sheil (2016) descriu les oracions clivellades des d'una perspectiva sintàctica, semàntica i pragmàtica. Tanmateix, no fa servir dades quantitatives, sinó que es basa en exemples d'un corpus triats expressament. Amb el meu treball voldria contrastar les explicacions de Sheil en l'àmbit de la pragmàtica amb dades de

²En les gloses tradueixo les preposicions principalment en anglès perquè, com que n'hi ha més que en català, s'acosten més en significat a les del gaèlic. Quan faci servir una paraula anglesa ho indicaré amb cursiva.

corpus quantitatives i, més en general, a contribuir a matisar els aspectes pragmàtics de les clivellades en gaèlic.

A banda, també trobem a la gramàtica descriptiva de Lamb (2001) una secció dedicada a les clivellades. Hi ha una altra gramàtica pendent de publicació, també de Lamb (en premsa), que construeix sobre l'anterior. Malgrat que no se centren en els aspectes més pragmàtics, juntament amb les descripcions de Sheil (2016), són una base més que suficient per descriure el funcionament de les clivellades.

Pel que fa als objectius concrets del treball, vull determinar si el tema de les oracions clivellades és sempre informació disponible discursivament, és a dir, que no és nova. La meva hipòtesi respecte a això és que, pel funcionament d'estructura de focus de les clivellades, la informació del tema sempre serà present al discurs. Per altra banda, vull analitzar quin és l'estatus discursiu de l'element focalitzat i la relació amb la informació precedent. Per a això faré servir el marc *Question Under Discussion* amb la hipòtesi que l'element focalitzat sempre serà una resposta a la *Immediate Question Under Discussion*. Per últim, vull comprovar si les explicacions de Sheil (2016) sobre les clivellades proposicionals (descrites més endavant) sempre encaixen i la hipòtesi és que sempre ho faran.

Capítol 2

Marc teòric

2.1 Definicions bàsiques

El concepte més essencial dels que es tracten en aquest treball és el d’“estructura informativa”, que és el conjunt d’estratègies que fem servir per relacionar la informació dels nostres enunciats amb el context (Vallduví, 2016). És a dir, és la manera com els adaptem segons l’estat mental del nostre interlocutor. Per exemple, les oracions (3a) i (3b) tenen el mateix significat literal, però la diferència sintàctica ve motivada per les necessitats de l’estructura informativa.

- (3) a. La gent busca la Nessie.
- b. La Nessie és buscada per la gent.

2.1.1 Focus

Pel que fa al concepte de “focus”, hi ha moltes definicions i maneres de concebre’l. Amb un enfocament semàntic, Rooth (1992) diu que per explicar correctament el focus cal un principi d’interpretació que introdueix una variable que és o bé un element contrastiu o un conjunt sencer d’elements contrastius. És a dir, l’estructura de focus actua com si fora una pregunta-q i l’element focalitzat, la resposta. D’aquesta manera, totes les possibles respostes a la pregunta podrien ocupar la posició focalitzada. Així doncs, amb un conjunt de variables s’explica entre d’altres la interpretació d’adverbis com “només”.

Una altra definició és, per exemple, la de Gundel i Fretheim (2006), que ho explica de manera senzilla dient que el focus és el predicat principal que assevera una oració

i el tòpic, el complement del focus. Per altra banda, Büring (2003) fa servir els termes “focus” i “tòpic contrastiu” per parlar de l’accent-A i l’accent-B, dos patrons prosòdics. Argumenta que així es tracta d’un element marcat lingüísticament i no és abstracte com altres termes, referint-se a “tema” o “fons”.

En aquest treball en faré servir una altra, basada en el marc teòric *Question Under Discussion* (QUD) de Roberts (1996) per formalitzar l’estructura discursiva. Sheil (2016) pren la versió adaptada per Büring (2003) i la fa servir per descriure les clivellades en gaèlic. A continuació resumeixo l’explicació que en fa Sheil.

2.1.2 *Question Under Discussion*

L’objectiu d’un discurs és esbrinar com són les coses, en quin de tots els mons possibles ens trobem. Dos interlocutors cooperatius intenten respondre aquesta Gran Pregunta responnent a preguntes més petites per acostar-se a la meta final. Les respostes que es considerin veritat s’afegeixen al terreny comú (*common ground* en anglès). Les proposicions també s’hi poden afegir o bé per ser coneixement comú o bé per ser part del rerefons compartit dels parlants.

Si prenem la intersecció de les proposicions que hi ha en el terreny comú, tant les que se sap que són certes com les que són falses, podem trobar un conjunt de mons possibles en què es compleixen. És a dir, són tots els mons en què podríem estar perquè compleixen el que s’ha dit sobre el món real, però tot i així encara no hi ha prou precisió com per determinar-ne un de sol. Aquest grup de mons s’anomena “conjunt de contextos” (*context set* en anglès). Les preguntes hi presenten particions i les respostes en trien una i descarten la resta d’opcions. D’aquesta manera, els parlants tendiran a intentar respondre una pregunta concreta fins a aconseguir-ho o fins que es decideixi que no es pot.

Tanmateix, sovint no es pot respondre una pregunta directament, com amb el cas de la Gran Pregunta. El que els parlants fan aleshores és buscar altres preguntes per obtenir part de la resposta a l’anterior. Aquesta relació entre preguntes es representa amb una “pila” de manera que cada nova pregunta és una subpregunta de l’anterior. A cada moment, la pregunta sobre la pila és prioritària i s’anomena *Immediate Question Under Discussion* (IQUD).

Dos altres termes importants són *Question Under Discussion* (QUD), la pregunta a què respon un enunciat, i *Current Question* (CQ), la QUD que evoca l’enunciat actual. Si la CQ s’accepta, es col·locarà al capdamunt de la pila i es convertirà en la nova IQUD. És important tenir en compte, però, que una pregunta no cal que

sigui explícita. Les QUDs són evocades sovint pel rerefons (*background* en anglès), la part no focalitzada, de les estructures focals.

L'estructura focal d'un enunciat i la CQ que porta estan lligades per la f-congruència: un enunciat és f-congruent a una pregunta en concret si els elements que es podrien posar en focus són respostes possibles, segons la partícula-q. Per exemple, els enunciats (4a) i (4b) són f-congruents a la pregunta (4c) perquè l'element en focus ("la Maria" i "el Joan", respectivament) correspon al que demana la partícula-q. En canvi, (4a) no és f-congruent a la pregunta (4d) perquè l'element en focus "la Maria" no seria una resposta reeixida. Així doncs, la f-congruència determina com cada estructura focal planteja una CQ amb el focus com a resposta.

- (4) a. És la Maria qui va visitar Aberdeen.
 b. És el Joan qui va visitar Aberdeen.
 c. Qui va visitar Aberdeen?
 d. Què va visitar la Maria?

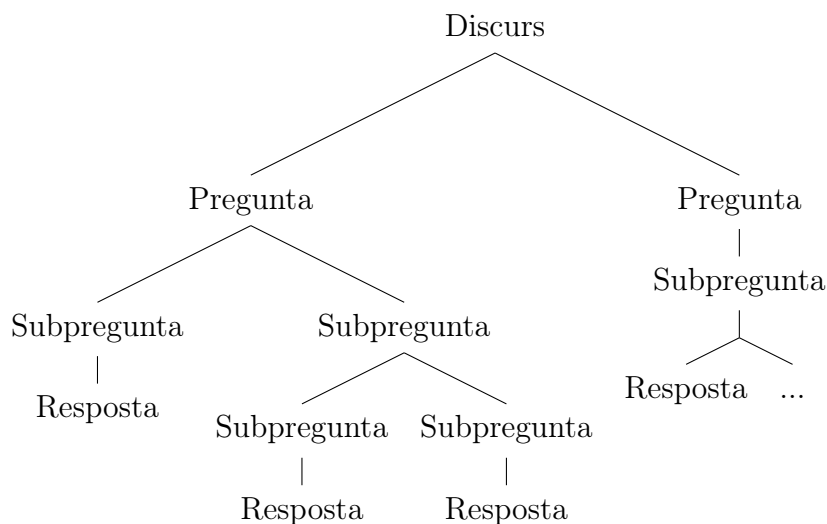
Aquesta interpretació de focus és la que Vallduví (2016) descriu amb la seva distinció tema-remà. Segons ell, un enunciat amb tema esdevé necessari quan un enunciat no elabora sobre la IQUD (ell l'anomena "QUD màxima") i, per tant, fa dues coses. Per una banda, la CQ evocada, que té relació amb la IQUD, es col·loca al capdamunt de la pila i esdevé la nova IQUD i, per l'altra, elabora sobre aquesta nova pregunta. La manera com ho fa és gràcies al remà, que és la part de la informació que realment respon a les preguntes. Per això hi ha enunciats sense tema, com en el cas de les respostes a preguntes-q explícites, perquè ja adrecen directament la IQUD. Així doncs, a partir d'ara quan empri el terme "focus" em referiré a aquest concepte de "remà".

Com a exemples per acabar de lligar els conceptes tenim les interaccions de (5). A (5a) el parlant A planteja una pregunta que esdevé la IQUD. L'estructura focal de la resposta de B, amb l'accent entonacional marcat en versaleta, evoca la mateixa pregunta. Com deia fa un moment, tanmateix, també es pot respondre a una pregunta-q amb una oració sense tema perquè ja s'adreça la IQUD directament, com veiem a (5b). A (5c), per contra, A presenta la ciutat com a tòpic, evoca la pregunta "Què, Inverness?" o "Què t'ha semblat Inverness?" i demana elaborar-hi. L'estructura focal de la resposta de B porta la CQ "Qui viu a Inverness?" i la respon alhora.

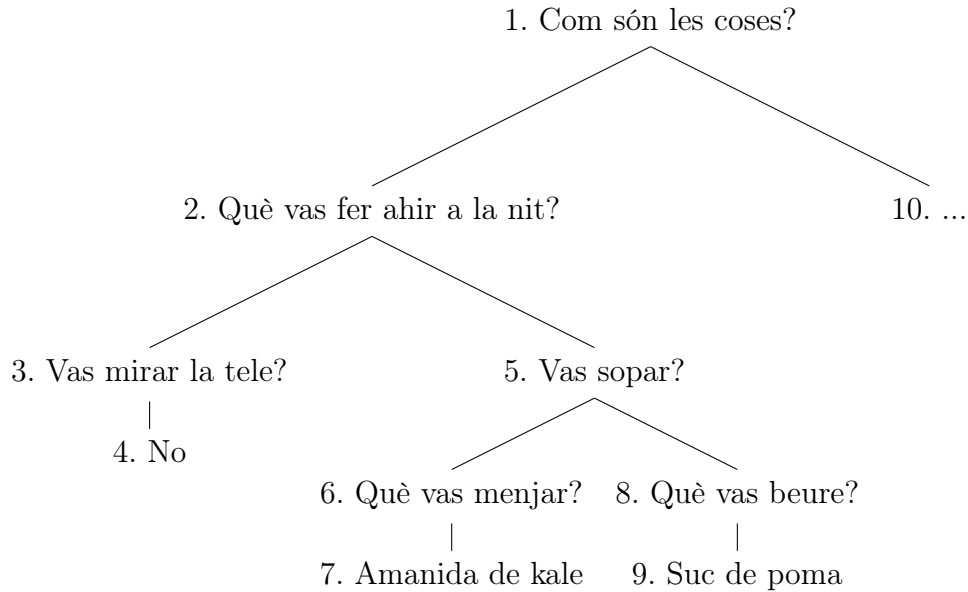
- (5) a. A: Qui viu a Inverness?
 B: La MÀRSAILI viu a Inverness.
- b. A: Qui viu a Inverness?
 B: La MÀRSAILI.
- c. A: Ostres, que maco és Inverness!
 B: Hi viu la MÀRSAILI.

La part explicada fins ara prové principalment de Roberts (1996), però Büring (2003) l'expandeix per representar el discurs amb una estructura jeràrquica en forma d'arbre. Fa una distinció entre enunciats, els objectes sintàctics que inclouen el marcatge de focus, i els moviments (*moves* en anglès), els objectes pragmàtics que representen enunciats declaratius o interrogatius. La reeixidesa d'un enunciat depèn de si es pot assignar a un moviment en l'estructura discursiva. Cadascun d'aquests moviments s'organitzen de manera jeràrquica en un arbre-d, que està format per preguntes, subpreguntes i respostes, com es pot veure a (6). A mesura que s'hi afegeixen nodes, l'ordre a seguir és de dalt a baix i d'esquerra a dreta. D'aquesta manera, es pot obtenir l'ordre en què s'han produït els enunciats associats a cada moviment. (7) mostra una conversa senzilla en forma d'arbre-d amb l'ordre de producció indicat.

(6) Sheil (2016)

(7) Sheil (2016)

La manera com es determina si un enunciat i el seu moviment són reeixits i estan ben formats és a partir dels principis de Coherència i Rellevància. Per satisfer la Coherència, cal que el moviment aportï informació nova, que no sigui redundant. La Rellevància, en canvi, té a veure amb la relació entre el moviment i la IQUD. En un arbre-d, la IQUD d'un moviment M_1 és el moviment M_2 que el domina immediatament. Una asseveració només és rellevant si respon directament la IQUD, és a dir, la QUD que pressuposa pot ser la IQUD mateixa o una subpregunta. En canvi, una pregunta només és rellevant si com a mínim una resposta respon la IQUD, és a dir, si la pregunta introdueix una subpregunta de la IQUD. D'aquesta manera, seguint el principi de Rellevància, tots els moviments en un arbre-d dominats per una pregunta serveixen col·lectivament per respondre-hi.

Finalment, l'últim concepte a definir en el marc QUD és el d'"estratègia", el subarbre d'un arbre-d arrelat en un moviment interrogatiu. A l'inici s'ha assenyalat que no sempre és possible respondre una pregunta directament i cal fraccionar-la en preguntes més petites per aconseguir respondre-la. Aquest conjunt de preguntes és el que considerem una estratègia.

2.1.3 Pressuposicions

Un altre concepte important són les pressuposicions, les proposicions que donem per sabudes quan parlem (Beaver *et al.*, 2021). A vegades les activen mots concrets, com a l'oració (8a), que porta la pressuposició, activada per "mentre", que hi ha hagut un temps en què era certa la proposició "jo tocava la gaita". Un altre exemple

seria (8b), que amb el mot “tornar” pressuposa que el Ruairidh ja havia sigut alguna vegada a la ciutat.

Una de les pressuposicions més habituals és la d’existència. A (8b) el fet que hi hagi el nom propi “Ruairidh” pressuposa que existeix una entitat concreta a què es fa referència. La definitud, entre altres mecanismes, indica sovint que hi ha una pressuposició existencial: a (8c) la pressuposició que existeix un plat que agrada molt a l’interlocutor la porta principalment l’article definit.

- (8) a. Mentre jo tocava la gaita, ella ballava.
- b. El Ruairidh ha tornat a Barcelona.
- c. El plat que t’agrada tant és brut.

A banda de pressuposar, quan parlem també “impliquem” proposicions sense que ens calgui asseverar-les. Hi ha dos tipus d’implicatures: les convencionals, que provenen del sentit de l’oració, i les conversacionals, que provenen del context (Davis, 2024). Per exemple, amb l’enunciat (9a) el parlant implica convencionalment la proposició de (9b), perquè la implicatura prové de l’estructura i les paraules concretes, i conversacionalment, el de (9c), perquè el que ho implica no és ni el contingut ni la forma del missatge, sinó el fet que ell mateix parli en català. Com que les de tipus conversacionals no són rellevants en aquest treball, a partir d’ara parlaré només d’implicatures convencionals i m’hi referiré només com a “implicatures”.

- (9) a. El Seumas és escocès i, per tant, és valent.
- b. Ser escocès vol dir ser valent.
- c. L’interlocutor entén el català.

Una de les proves que es fan servir per distingir les implicatures de les pressuposicions és la negació. Les implicatures no es conserven quan canviem l’operador de l’oració, però les pressuposicions sí (Beaver *et al.*, 2021). Quan això passa, diem que les pressuposicions es “projecten”. A l’oració (10) es manté la pressuposició existencial de (9a) que hi ha una entitat concreta anomenada “Seumas”, però la implicatura de (9a) es perd.

- (10) El Seumas no és escocès i, per tant, és valent.

A vegades, les pressuposicions que presenta una oració no encaixen del tot amb el context discursiu. En aquests casos, l’interlocutor pot decidir ajustar el context

per fer-les encaixar amb el seu model mental (Beaver *et al.*, 2021). Aquest fenomen s'anomena “acomodació” i resulta més o menys fàcil de fer segons el cas. Per exemple, a (11a) és fàcil acomodar la pressuposició que el parlant té un gos encara que no se sabés. En canvi, a (11b), pressuposa que hi haurà algú més sopant a Barcelona i, tot i que és obvi que algú més hi soparà, si no hi ha un referent prominent en el discurs a què faci referència “també”, la proposició és difícil d'acomodar, de fer encaixar amb el model mental.

- (11) a. Sento haver arribat tard: el meu gos està malalt.
 b. La Maria també soparà a Barcelona

Sobre la relació entre les pressuposicions i l'acomodació, Atlas (2006) defensa que les primeres són realment un subtipus de la segona. Les acomodacions són tots els casos en què es pot incorporar material informatiu que no és controvertit i les pressuposicions en són només un. Concretament, el motiu perquè es poden incorporar és perquè pertanyien prèviament al terreny comú.

2.2 Oracions clivellades

Les clivellades són oracions en què es focalitza un element partint la frase en dos i portant-lo a una posició concreta. Per distingir el “focus” com a concepte relatiu a l'estructura informativa del focus de les oracions clivellades, anomenaré “element focalitzat” al segon.

Delin (1995) diu que l'estructura sintàctica de les clivellades positives i negatives comporta sistemàticament una pressuposició existencial. Aquesta pressuposició pot pertànyer al terreny comú de la conversa o pot ser que ja formi part del model mental, com una creença prèvia. Tant (12a), la forma positiva, com (12b), la negativa, pressuposen de (12c). En canvi, només l'implica lògicament la forma positiva.

- (12) a. És la Màiri qui toca la gaita molt bé.
 b. No és la Màiri qui toca la gaita molt bé.
 c. Hi ha algú que toca la gaita molt bé.

Aquesta mateixa pressuposició existencial hauria de ser coneixement compartit, segons Delin (1995). També argumenta que hi ha una relació entre els accents entonacionals i les clivellades que fa que la sintaxi marqui les pressuposicions i la

prosòdia, el coneixement compartit. En aquest treball, com que el corpus (explicat més endavant) és escrit i no té anotació prosòdica, no estudiaré aquesta relació.

2.2.1 Clivellades en gaèlic

En gaèlic les clivellades són una estructura molt productiva (Lamb, en premsa). A continuació explico com funcionen basant-me en Sheil (2016) i Lamb (2001; en premsa). L'oració es divideix en tres parts: el capçal, que normalment és una forma de la còpula *is* juntament amb un pronom; l'element focalitzat i la resta de l'oració, introduïda per una conjunció relativitzadora, normalment *a*, i amb el verb en forma dependent.

Pel que fa a la primera part, la còpula *is* té dos temps: passat (*bu*) i no passat (*is*). Cadascuna, a més, té les formes següents, mostrades a la taula 1 amb el pronom *e*: positiva (ex. 13a), negativa (ex.13b), interrogativa, interrogativa negativa / subordinada negativa (ex. 13c), subordinada, condicional (ex.13d) i condicional negativa. Les formes interrogativa negativa i subordinada negativa coincideixen en forma, però en context la distinció és evident: la primera comença l'oració, que acaba en interrogant, i la segona és un complement dins una altra oració principal.

Temps	POS	NEG	INT	INT.NEG
present	's e	chan e	an e	nach e
passat	b' e	cha b' e	am b' e	nach b' e
Temps	SUB	SUB.NEG	COND	COND.NEG
present	gur e	nach e	mas e	mura h-e
passat	gum b' e	nach b' e	nam b' e	mura b' e

Taula 1: Formes de la còpula *is*.

- (13) a. 'S e a' Ghàidhealtachd a bheil mi ag iarraidh
 COP 3SG.M les Terres-Altes que ser.PRE 1SG PRO voler.VN
 fhaicinn.
 veure.VN
 'Són les Terres Altes que vull veure.'
- b. Chan e uisge-beatha a dh'òl mi!
 COP.NEG 3SG.M whisky que beure.PAS 1SG
 'No és whisky que vaig beure!'
- c. Tha mi a' creidsinn nach e esan a chaidh
 ser.PRE 1SG PRO creure.VN que.NEG 3SG.M 3SG.M.EMF que anar.PAS
 dhan chèilidh.
 to-DEF cèilidh

‘Crec que no és ell que va anar al cèilidh [festa tradicional].’

- d. Mas e fèileadh a bhios ort...
COP.CON 3SG.M kilt que ser.FUT on.2SG

‘Si és un kilt el que portaràs...’

L'altra part del capçal, el pronom, canvia segons si l'element focalitzat és nominal o no. En el primer cas el pronom pot coincidir en gènere i nombre amb l'element focalitzat. La forma masculina singular és *e* (ex. 14a); la femenina singular, *i* (ex. 14b) i la plural, *iad* (ex. 14c). En l'actualitat, però, sovint s'ignora la concordança i es fa servir *e* per defecte (Lamb, en premsa). Per als elements focalitzats no nominals, com adjectius o sintagmes preposicionals, el pronom és sempre la forma no flexionada en masculí singular de la preposició *ann*, equivalent a l'anglès *in* (ex. 14d, 14e i 14f).

- (14) a. 'S e aodach breacain a chuireas mi orm a-nochd.
COP 3SG.M roba tartan.GEN que posar.FUT 1SG on.1SG aquesta-nit
‘És roba de tartan que em posaré aquesta nit.’
- b. 'S i pìob a chuala mi madainn an-diugh.
COP 3SG.F gaita que sentir.PAS 1SG matí avuí
‘És una gaita que he sentit avui al matí.’
- c. 'S iad na cluicheadairean goilf a bhios an-còmhnaidh a'
COP 3PL els jugadors golf.GEN que ser.FUT sempre PRO
gearan.
queixar.VN
‘Són els jugadors de golf que sempre es queixen.’
- d. 'S ann fada a tha am falt air cait Albannach.
COP in.3SG.M llarg que ser.PRE el cabells on gats escocès
‘És llarg que és el pèl dels gats escocesos.’
- e. 'S ann air raon a tha iomain ga chluich.
COP in.3SG.M on camp que ser.PRE shinty PRO.3SG.M jugar.VN
‘És en un camp que el shinty [esport tradicional] es juga.’
- f. 'S ann a' dannsa a bhios daoine ann an caisteal
COP in.3SG.M PRO ballar.VN que ser.FUT gent in castell
Loch Laomainn.
Loch-Laomainn.GEN
‘És ballar que fa la gent al castell del Loch Lomond.’

En gaèlic també és molt freqüent la “clivellada identificacional”, semblant en estructura a la clivellada, però amb una interpretació copulativa (ex. 15a). Els dos

arguments principals a favor de no considerar-les com a clivellades autèntiques són que no hi ha realment cap element focalitzat, sinó que la posició dels elements està fossilitzada, i que no es poden revertir a un ordre canònic de manera gramatical (ex. 15b). Tampoc no hi pot haver concordança entre el pronom i l'element focalitzat, a diferència de les clivellades autèntiques (ex. 15c).

- (15) a. 'S e oileanach a th' ann an Seòras.
COP 3SG.M estudiant que ser.PRE *in* Seòras
'En Seòras és (un) estudiant.'
- b. * Tha oileanach ann an Seòras.
ser.PRE estudiant *in* Seòras
* 'Hi ha un estudiant dins en Seòras.'
- c. * 'S iad oileanaich a th' ann an Seòras agus Màiri.
COP 3PL estudiants que ser.PRE *in* Seòras i Màiri
* 'En Seòras i la Màiri són estudiants.'

Seguint aquest raonament, he optat per no incloure les clivellades identificacionals en aquest treball. A més, he estès el criteri a alguns exemples confusos del corpus (explicat més endavant) que no es podien convertir de manera clara a una oració amb ordre bàsic.

2.2.2 La clivellada proposicional

A banda, el gaèlic té una estructura pròpia anomenada "clivellada proposicional" (PC) que comparteix tots els trets estructurals amb una clivellada no-nominal, però que té la particularitat que no hi ha cap element en posició de focus. D'aquesta manera, l'oració (16a) queda intacta dins l'oració relativa de la clivellada (16b). Sheil (2016) defensa el fet de considerar-la un tipus d'oració clivellada i en fa una explicació extensa. A continuació en resumeixo els arguments principals.

- (16) a. **Ordre bàsic:**
Ghabh sinn an trèana à Glaschu gu Dun Èideann.
agafar.PAS 1PL el tren *from* Glasgow *to* Edimburg.
'Vam agafar el tren de Glasgow a Edimburg.'
- b. **PC:**
'S ann a ghabh sinn an treàna à Glaschu gu
COP *in*.3SG.M que agafar.PAS 1PL el tren *from* Glasgow *to*
Dun Èideann.
Edimburg

Primer, Sheil argumenta que la clivellada proposicional és un fenomen separat de tres altres. Per una banda, la PC no pot ser equivalent a la construcció *it is that...* de l'anglès (ex. 17a) perquè en molts casos, si es tradueix la PC amb aquesta estructura, les oracions obtingudes no són reeixides. A més, els parlants del gaèlic troben estranya la PC en contextos en què cal una explicació (ex. 17b), cosa que és la funció principal de *it is that...*

- (17) a. I couldn't run half a mile today... **It's that I'm not fit enough.**
 b. A: Tha thusa fadalach!
 'You're late.'
 B: # 'S ann a thàinig am bus air deireadh.
 'It's that the bus came late.'
 Sheil (2016)

Per altra banda, la PC tampoc no és una manera de focalitzar la veracitat de l'oració (*verum focus*), com en l'anglès (18a). En essència, el *verum focus* és la manera de respondre una pregunta sobre si una proposició és veritat o no. Per a aquest tipus d'estructura, cal que el contingut de la mateixa oració sigui part del rerefons, però en aquests contextos la PC no és reeixida: no es pot fer servir per asseverar l'autenticitat d'una proposició introduïda per verbs no factius (ex. 18b). A més, la PC sovint introdueix contingut totalment nou, produint contextos en què el *verum focus* no seria reeixit.

- (18) a. I DID visit Skye!
 b. A: Tha Màiri ag ràdh gun thèid sinn dhan tràigh a-màireach.
 'La Màiri diu que demà anirem a la platja.'
 B: # 'S ann a thèid sinn dhan tràigh a-màireach.
 'Demà anirem a la platja.'
 Sheil (2016)

L'última estructura amb què Sheil compara la PC és el focus oracional, que introdueix contingut totalment nou, com per exemple a (19). Així doncs, el focus oracional no necessita context i és una resposta adequada a la pregunta "Què està passant?". En canvi, la PC no és reeixida en aquest context. A més, en el focus oracional es tendeix a focalitzar el subjecte, i per tant els subjectes pronominals o nuls acostumen a no ser possibles. En la PC, per contra, són totalment gramaticals. També hi ha restriccions semblants en el focus oracional relacionats amb l'estructura argumental dels verbs que s'hi permeten, però altre cop la PC no les comparteix.

(19) Se'm va trencar el PLAT.

Un cop defineix què no és la PC, Sheil utilitza el marc QUD per descriure'n l'efecte pragmàtic real. L'explicació que en fa és que la PC no pot respondre directament a la IQUD, però sí que pot crear o respondre una subpregunta d'una superpregunta de la IQUD. D'aquesta manera la PC marcaria el final d'una de les branques de l'arbre-d i n'obriria una de nova, exemplificat a (20) i (21) amb la traducció de la PC subratllada. Un ús molt comú de la PC aparentment no contrastiu és en les narracions per propulsar la història. La manera com Sheil ho fa encaixar en l'explicació és que quan es contenen històries es fa responent a la pregunta “Què passa a la història?” i quan es fa servir una PC és per acabar la branca actual i introduir-hi la subpregunta “Què passa després?”, exemplificat a (22).

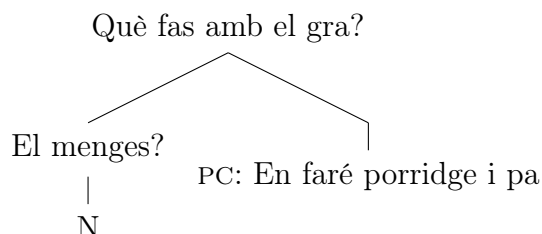
(20) Sheil (2016)

a. A: *Ara menges gra com una gallina?*

B:

Chan ann, ach 's ann a tha mi 'do a
 COP.NEG in.3SG.M però COP in.3SG.M que ser.PRE 1SG anar.VN INF
 dheanamh brochan is aran air.
 fer.VN porridge i pa on.3SG.M
 ‘No, però en faré porridge i pa.’

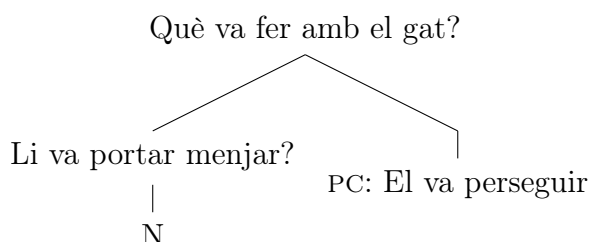
b.

(21) Sheil (2016)

a. An àite dha biadh a thoirt sìos chun a' chait, 's ann
 en lloc *for* menjar INF donar.VN a-baix *to*.DEF el gat COP in.3SG.M
 a chaidh e as a dhèidh leis an fhorc fheòir.
 que anar.PAS 3SG des-de 3SG.M.POS després amb.DEF la forca
 ‘En lloc de baixar-li menjar al gat, el va perseguir amb la forca.’

b.

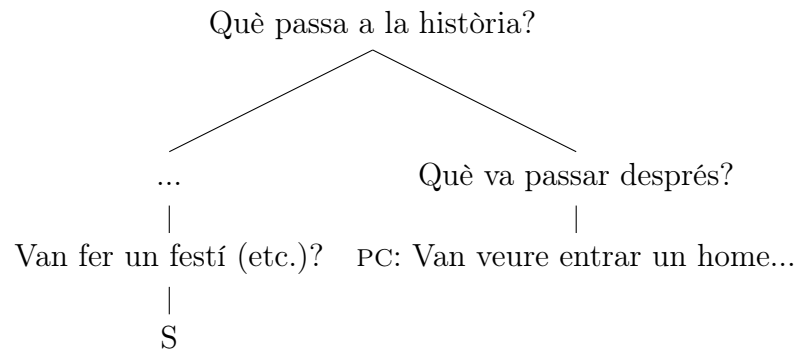
(22) Sheil (2016)

a. *I menjaven i xerraven i s'ho passaven bé.*

Aig toiseach an t-subhachais an deaghaidh na cuirm, 's
 at pricipi el entreteniment.GEN després el festí.GEN COP
 ann a chunnaic iad òganach mòr prionnsail le falt
in.3SG.M que veure.PAS 3PL home-jove gros principesc amb cabells
 buidhe-ruadh a' tighinn a-steach.
 groc-vermell PRO venir.VN a-dins

‘Al pricipi de l’entreteniment després del festí, van veure entrar un home
 jove alt i principesc amb cabells entre ros i pèl-roig.’

b.

Capítol 3

Metodologia

3.1 Tractament del corpus

He extret les dades per a aquest treball de l'*Annotated Reference Corpus of Scottish Gaelic* (ARCOSG) (Lamb *et al.*, 2020). El corpus està format per 76 textos dividits en 8 gèneres textuais tant escrits com orals i tant formals com informals, mostrats a la taula 2, amb 81.677 tokens en total. El corpus també està anotat, però en aquest treball no he fet servir les etiquetes. D'ara endavant, els exemples provinents del corpus indicaran el text de què provenen mitjançant les abreviacions per als gèneres.

Gènere	Abreviació	Canal	Formalitat	n. textos	n. tokens
converses	c	oral	informal	10	12.591
ficció	f	escrit	semiformal	8	10.982
prosa	fp	escrit	semiformal	9	11.265
narrativa	n	oral	semiformal	10	11.447
guions de notícies	ns	escrit	formal	10	10.970
entrevistes	p	oral	formal	8	10.553
escrits populars	pw	escrit	semiformal	11	10.875
narracions esportives	s	oral	informal	10	10.488

Taula 2: Gèneres textuais del corpus ARCOSG.

Per al processament del corpus, l'eina que he fet servir és el llenguatge Python 3.11.4 en l'entorn Spyder versió 5.4.3. En primer lloc, vaig fer servir el mètode `split()` per extreure els conjunts de paraules i etiquetes dels textos i els vaig afegir a una llista. A continuació, vaig processar cada element d'aquesta llista per separar-ne el mot de l'etiqueta i guardar-lo. Finalment, vaig tornar a unir les paraules amb el mètode `join()` per formar una cadena neta.

Per extreure del text totes les ocurrencies candidates a oracions clivellades vaig fer servir expressions regulars. Com que l'estructura en gaèlic té una llista limitada de capçals possibles, simplement buscant-les i descartant manualment les que no ho eren vaig poder obtenir la llista definitiva i, de 682 oracions candidates, em van quedar 214 clivellades autèntiques.

Les expressions regulars que vaig emprar tenen la forma “.80 [aA]n e .80” per obtenir el context a banda i banda del capçal i poder avaluar si es tracta realment d'una clivellada, amb un format semblant a *Key Word In Context*. A l'hora de fer el codi, vaig tenir en compte la possible alternança entre majúscules i minúscules i els diferents caràcters representant l'apòstrof. Vaig fer servir el mòdul *regex* i la comanda *findall()* amb el paràmetre “overlapped” com a vertader. Sense aquest paràmetre, no es detectaven els casos en què els contextos s'encavallaven. Cadascun dels capçals juntament amb el nombre de candidates i de clivellades autèntiques de cada tipus es poden veure a la taula 3. Cal tenir en compte que els capçals que no apareixien al corpus s'han obviat de la taula i que buscant les formes passades positives afirmatives (*b' e*, *b' i*, *b' iad*, *b' ann*) ja inclouen les altres, és a dir, que *b' e* és dins de *cha b' e* a diferència de *'s e* i *chan e*. Així doncs, les barres indiquen que el nombre d'oracions candidates està inclòs en la forma positiva afirmativa corresponent.

Capçal	n. candidates	n. finals	Capçal	n. candidates	n. finals
's e	253	53	gur iad	2	2
's i	17	1	gur ann	24	19
's iad	18	0	mas e	7	0
's ann	76	64	mas ann	2	2
chan e	42	5	b' e	48	5
chan ann	10	4	b' i	3	0
an e	29	0	b' iad	1	0
an iad	1	0	b' ann	29	14
an ann	6	3	cha b' e	/	2
nach e	27	4	cha b' ann	/	5
nach iad	2	2	am b' i	/	1
nach ann	7	5	gum b' e	/	3
gur e	77	15	gum b' ann	/	4
gur i	1	0	nam b' ann	/	1
Total				682	214

Taula 3: Nombre d'oracions candidates i clivellades reals segons el capçal al corpus.

El principal motiu per què vaig descartar-ne és que en realitat eren clivellades identificacionals (l'estructura copulativa bàsica del gaèlic amb forma de clivellada), però també hi havia casos en què l'oració no s'entenia (ni per parlants nadius), en què

estaven tallades en els textos orals o en què l'inici de l'oració de relatiu no era clar perquè l'element focalitzat portava una subordinada adjectiva. Algunes també eren repeticions o reformulacions d'una anterior o, en un sol cas, l'element focalitzat i la relativa estaven invertits. Si n'hi haguera hagut més hauria pogut considerar-les com a un tipus pròpiament, de la mateixa manera que amb les PC, però amb un sol cas no hauria sigut capaç de fer una bona anàlisi.

Un cop vaig tenir la llista definitiva de clivellades, em va caldre trobar el text d'origen de cadascuna. En alguns casos, les oracions quedaven molt al principi o final d'algun text i, en agafar caràcters a banda i banda, el resultat era una cadena feta amb dos textos diferents i no se'n podia determinar el text d'origen. La solució va ser localitzar les oracions en què passava això i retallar-les per aconseguir una cadena amb text d'un sol fitxer.

3.2 Anotació

Per als següents passos, vaig netejar les clivellades manualment per fer-les més fàcils de llegir. Per a cadascuna de les frases, vaig anotar el tipus de sintagma de l'element focalitzat i la funció que feia dins l'oració. També vaig convertir-les en preguntes-q i vaig anotar amb quina partícula començaven.

A continuació, per esbrinar l'estatus informatiu del tema, vaig aplicar la classificació de “familiaritat discursiva” que fa servir Gentens (2016), que l'agafa de Kaltenböck (2005), que l'adapta de la taxonomia de “familiaritat assumida” de Prince (1981). El model, explicat més endavant, serveix per classificar objectivament i precisa la informació nova i la disponible (*given* en anglès). Tot i que Prince l'aplica sobretot a sintagmes, els dos articles més recents el fan servir per a proposicions en les *it-extrapositions* de l'anglès. En el meu cas, com que tractava el tema de les oracions clivellades, també l'he aplicada a proposicions. En els exemples a continuació, la negreta no era al text original i indica l'element a què s'aplica la taxonomia a cada moment.

Pel que fa a la informació nova, el model en distingeix de dos tipus: la que és totalment nova (ex. 23a) i la que és nova-ancorada, és a dir, que segueix necessitant context per ser interpretada (ex. 23b). A (23b), tot i que no s'ha esmentat cap àvia, la presència d'un pronom possessiu amb un referent donat al text fa que per interpretar correctament la proposició calgui tenir el context i, per tant, que sigui informació nova-ancorada.

(23) Nou

- a. [*Parlant dels bascs*]. 'S ann aca [a] **tha an tricead as lugha anns an Eòrpa de sheòrsa fala B.** (fp04)
'Són ells que **tenen la freqüència més alta a Europa de sang de tipus B.**'
- b. 'S ann sin a **thàinig mo sheanmhair.** (p02)
'És allà on **va venir ma àvia.**'

La informació disponible es divideix en la inferible i l'evocada. La informació inferible és aquella que no s'ha donat explícitament, però que es pot deduir. A (24a), si tothom està malalt i ho causa un microbi, és fàcil d'inferir que deu ser que el microbi és arreu. Pel que fa a l'evocada, ho pot ser de dues maneres: situacional o textual (ex. 24c). A (24b) és el primer cop que s'esmenta explícitament que en Yositch ha picat la pilota, però els espectadors ja ho saben perquè ho han vist just abans que fos narrat. En el cas de (24c), en canvi, sí que s'ha dit explícitament que en les elegies es lamenta la mort d'algú.

(24) Disponible

- a. 'S e bug a **tha a' dol timcheall** (c03)
'És un microbi que **es passeja.**'
- b. [*En un partit de futbol*]. 'S e Yositch a **fhuaire a cheann dhan tè ud.** (s07)
'És en Yositch que **l'ha picada amb el cap.**'
- c. [*Parlant d'elegies*]. 'S e ceann-cinnidh a thathar a' caoidh. (fp07)
'És un **cap de clan** que és plorat.'

Sobre quina quantitat de text precedent cal tenir en compte per saber la familiaritat discursiva d'un element, Kaltenböck (2005) diu que nou unitats textuais (oracions en el cas de textos escrits, oracions o no-oracions coherents en el cas de textos orals) són suficients. Kaltenböck també cita Givón (1983), que demana vint proposicions a l'esquerra, i defensa que les nou unitats textuais no només ho satisfan, sinó que ho estenen. En el meu cas, però, la llargada de cada text era prou curta perquè analitzar-lo des del principi fora possible. Abans d'aplicar l'anàlisi vaig afegir una nova categoria per a elements que no es poguessin classificar per falta d'informació, com per exemple quan els textos comencen a mitja conversa. Per sort, però, no va caler i vaig poder classificar totes les oracions.

A partir d'aquí, vaig crear dues classificacions per analitzar el lligam entre l'element focalitzat i el que el precedia. El primer es basa en el marc QUD i té quatre categories segons la relació entre la IQUD i la CQ de la clivellada. El més directe és quan la CQ i la IQUD són la mateixa pregunta, com a (25a): es respon a una pregunta explícita i, per tant, la CQ que porta la clivellada coincideix amb la IQUD. El següent és quan totes dues formen part de la mateixa estratègia per respondre a una superpregunta. Això es pot veure a (25b) perquè tant “se m’ha acabat la feina” com el motiu per què s’ha acabat responen a la pregunta, implícita en la interacció del text, “Què t’ha passat?”. La tercera categoria és per als casos en què la CQ i la IQUD també pertanyen a una estratègia conjunta, però la IQUD és una subpregunta parcial i la CQ és igual a la superpregunta. A l'exemple (25c), el fet que criï cabres és més específic que simplement el fet que tingui una granja i respon directament a la superpregunta “A què es dedica?”. Finalment, hi ha casos en què la relació entre totes dues preguntes no és aparent o són més distants en l'arbre-d (ex. 25d).

- (25) a. A: *Quan s’han de tornar els llibres?*
 B: Tha mi a’ creidsinn **gur e trì seachdainnean nach bi an date orra.** (c03)
 ‘Crec que és [durant] tres setmanes que no tindran la data a sobre (que no caducaran).’
- b. Tha m’ obair-sa seachad ‘son ’s **ann ro na gèamaichean a tha obair an rùnaire seachad.** (p05)
 ‘La meva feina ha acabat perquè és abans dels jocs que la feina del secretari acaba.’
- c. Bha tuathanas [aice] fhèin. ’S e **caoraich a th’ aice.** (c02)
 ‘Tenia una granja, ella. Són cabres que té.’
- d. Chaidh e dhachaigh. Tha e coltach **gur e bean mhòr mhòr a bh’ aige** ged a bha esan cho beag. (n06)
 ‘Va anar a casa. Sembla que era una dona grossa grossa que tenia malgrat ell fora tan petit.’

L'altra classificació pretén ser més intuïtiva i té set categories. Com van de més restrictiva a menys s'apliquen per ordre i es para en el moment en què se'n satisfà una. La primera i la segona són per als casos en què la clivellada respon a una pregunta-q explícita al text i que és idèntica a la CQ que planteja (sense instàncies al corpus) o simplement a una pregunta a la qual la clivellada podria respondre

reeixidament. A l'exemple (26a) hi ha una pregunta explícita de tipus polar a què la clivellada respon, però clarament no són la mateixa pregunta perquè la CQ de les clivellades té forma de pregunta-q.

La tercera i la quarta són els equivalents de les dues primeres en els casos en què la CQ no apareix al text, però podria haver-se formulat en lloc de la clivellada: la tercera seria una pregunta idèntica i la quarta, una a què la clivellada pogués respondre reeixidament. En el corpus, si s'hi podia posar una pregunta sempre podia ser idèntica a la clivellada i, per tant, no hi ha instàncies de la quarta categoria. A (26b) s'hi veu la tercera perquè en lloc de la clivellada hauria sigut reeixit que el parlant preguntés “de què van parlar”, la CQ de l'oració. La cinquena i la sisena indiquen que la relació entre la CQ i el context és evident o que cal inferir-ho d'alguna manera, mostrat a (26c) i (26d), respectivament. La setena marca els casos en què no hi ha cap relació aparent (ex. 26e).

- (26) a. A: *Només és la parcel·la de [Nom 1], no?*
 B: **'S ann aig piuthar [Nom 2] a tha i.** (c07)
'És de la filla de [Nom 2] que és.'
- b. Is nuair a thàinig facal eile bhuaithes **b' ann air cuspairean eadar-dhealaichte a bhruidhinn iad.** (f01)
'I quan va sortir una altra paraula d'ell és d'altres temes que van parlar.'
- c. [Tha] rèitire a' faighneachd dhaibh a bheil iad deiseil agus **'s e Alba a tha a' dol a thòiseachadh a' ghèam.** (s01)
'Un àrbitre els pregunta si estan llestos i és Escòcia que començarà el partit.'
- d. A: Això és el tipus de cosa que voleu, no?
 B: Ò, 's e. **'S iomadh rud a tha tachairt.** (p01)
'Oh, sí. Són moltes coses que estan passant.'
- e. *[Parlant d'elegies].* B' ann an Cataibh [...] **a bu làidire a ghreimich an creideamh soisgeulach san ochdamh linn deug.** (fp07)
'És a Cataibh [...] que la fe protestant va créixer més durant el segle divuit.'

Aquestes dues classificacions les vaig poder aplicar a totes les oracions excepte a una a l'inici del text fp06, ja que no hi havia context amb què relacionar-la. Tampoc no vaig categoritzar les PC, perquè com que no tenen un element focalitzat no se'ls pot

assignar una pregunta-q per f-congruència. Segons Sheil (2016), la funció discursiva que fan és molt diferent de les clivellades comunes i la posició que ocupen a l'arbre-d és molt concreta.

Finalment, amb la idea d'explicar els possibles casos en què les hipòtesis del treball no es complissin, vaig aplicar la classificació de Kehler (2006), en part adaptada de Hobbs (1990), per a les relacions de coherència. Es divideix en tres grans categories, cadascuna amb subdivisions, per descriure la relació lògica entre dues proposicions contigües. Kehler les defineix formalment i les explica intuïtivament. A continuació les exemplifico amb el corpus i les exposo de manera planera. Totes detallen el lligam entre una proposició i l'anterior.

La primera categoria és la de relacions de causa-efecte i té a veure amb implicacions. Si la segona proposició (*Q*) deriva de la primera (*P*) la relació és RESULTAT (ex. 27a) i si és *P* que deriva de *Q*, EXPLICACIÓ (ex. 27b). També hi ha dos casos semblants, però diferents, en què d'una proposició se'n deriva la negació de l'altra. Anomenem EXPECTATIVA VIOLADA el cas en què de *P* deduiríem la negació de *Q* (sense exemples al corpus) i NEGACIÓ DEL PREVENTOR, el cas en què de *Q* s'obté la negació de *P* (ex. 27c).

(27) Relacions de causa-efecte

- a. An-diugh, nuair a bhios contract eadar dithis, **'s ann a tha thu air do dhìon.** (f02)
'Avui, quan hi haurà un contracte entre nosaltres, **estaràs protegit.**'
- b. Bha tuathanas [aice] fhèin. **'S e caoraich a th' aice.** (c02)
'Tenia una granja, ella. **Són cabres que té.**'
- c. *Se'ls va garantir que no se'ls faria fora si pagaven.* Ach **cha b' ann mar sin a thachair.** (fp07)
'Però **no és així com va passar.**'

A banda, també hi ha les relacions de semblança, en què hi ha elements en comú o en contrast entre dos conjunts o entitats. La més bàsica és PARAL·LEL, en què hi ha un tret compartit entre les dues proposicions (ex. 28a). Pel que fa a CONTRAST, Kehler ho parteix en dos, però en la meua anàlisi ho he considerat un sol tipus de relació en què es destaca la diferència entre les proposicions (ex. 28b). EXEMPLIFICACIÓ (ex. 28c), GENERALITZACIÓ (sense exemples al corpus) i EXCEPCIÓ (sense exemples al corpus) tenen un nom força descriptiu: d'un set de conjunts se'n tria un per representar-lo en el primer, se'n tria un per aplicar-ne les característiques a la

resta d'elements en el segon i s'assenyala un element diferent de la resta en el tercer. Kehler també divideix EXCEPCIÓ en dos, però també he decidit unificar-les. Finalment, ELABORACIÓ és un cas extrem de PARAL·LEL en què totes dues proposicions descriuen el mateix fet (28d).

(28) Relacions de semblança

- a. Bha iad sin a' toir an airgead. **'S e an t-Sergeant aig na Camshro-naich a thug iad dhaibh còig notaichean.** (p05)
'Són ells que els donaven diners. **És el Sargent del Clan Cameron que els va donar cinc lliures.'**
- b. Tha e uabhasach doirbh snàmh air tìr [...]. **'S ann anns a' mhuir a bhios daoine a' snàmh.** (c04)
'És terriblement difícil nedar a la terra. **És al mar que la gent neda.'**
- c. Cà robh e dè [sic]? **An ann aig na bales a bha e?** (c03)
'On era ell què? **És a les bales de palla que era?'**
- d. Dè am math do Nisich an taigh fhàgail gun pìos guga a thoirt leotha , agus **'s e sin a rinn iad.** (pw06)
'Quin sentit té que la gent de Ness surti de casa sense portar un tros de mascarell? **I això és el que van fer.'**

L'última categoria és la de relacions de contigüïtat, de les quals només n'hi ha una mena: OCASIÓ. Altre cop Kehler ho divideix en dos, però el nivell de precisió que requereix el meu treball no és prou alt per justificar separar-ho i les diferències són tan subtils que aplicar-les amb consistència a les dades del corpus resulta molt difícil. En aquesta relació s'infereix un canvi d'estat en un sistema d'entitats, de manera que hi ha una continuïtat temporal entre les dues preposicions: s'infereix l'estat inicial de les entitats de la segona proposició a partir de l'estat final de la primera. Tant (29a) com (29b) ho exemplifiquen.

(29) Relacions de contigüïtat

- a. [*Es disputen la pilota en un partit de futbol.*] **'S e cluicheadair Yugoslavia a fhuair an cothrom toiseach.** (s10)
'És un jugador de Iugoslàvia que ha tingut l'oportunitat primer.'
- b. [*Un home va veure un vaixell pesquer enfonsant-se.*] **'S ann a fhuair iad a-mach a-rithist gur e manadh a bh' ann.** (p03)
'[I aleshores] es van adonar que era un presagi.'

En alguns casos l'oració només tenia una relació de coherència amb la següent o fins i tot amb cap. Per consistència, com que el que volia estudiar era la relació amb el text precedent, vaig decidir agrupar-les totes en una altra categoria, sense tenir en compte la relació amb l'oració següent.

Capítol 4

Resultats

En aquest apartat presentaré els resultats obtinguts i els interpretaré d'acord amb els objectius i les hipòtesis del treball. En els casos en què les dades no concordin amb el que s'esperava, buscaré una relació amb altres variables que expliqui aquestes troballes inesperades. El caràcter de les dades i com es distribuïen no permetia fer cap anàlisi estadística de correlació entre variables i, per tant, no n'he implementada cap. A més, excepte en l'apartat que hi dedico, no he comptat les clivellades proposicionals a l'hora de donar les dades. Per tant, de 214 oracions totals només en considero 188 per a les estadístiques. A l'apèndix s'hi pot trobar un enllaç per accedir a la base de dades amb totes les clivellades del corpus, juntament amb les anotacions i la informació feta servir per al treball.

4.1 Descripció general de les dades

Pel que fa als pronoms, 95 oracions (50,5%) són de tipus no-nominal i, per tant, porten el pronom *ann* i les altres 93 (49,5%) són nominals i es divideixen entre *e*, *i* i *iad*. Tanmateix, cal tenir en compte que, com diu Lamb (en premsa), moltes vegades no es fa concordar en gènere i nombre el pronom amb l'element dislocat. A la taula 4 es poden veure els pronoms que de veritat es troben a les clivellades del corpus ("n. real") i els que s'hi trobarien si la concordança en gènere i nombre fora obligatòria ("n. ajustat"). Dels 12 casos amb un element femení singular, només 2 feien la concordança i, en el cas dels plurals, només 4 de 15. El motiu per què hi ha una clara diferència entre els elements focalitzats masculins singulars i la resta és perquè els pronoms demostratius com *sin* no concorden en gènere i perquè hi havia un biaix en el corpus, com en el cas de les narracions esportives, en què els jugadors eren tots homes. A més, en 9 casos es pot veure també el que diu Lamb (2001)

sobre la possibilitat d'ometre l'element localitzat si és un pronom tònic coincident en forma amb el capçal.

	ann	e	i	iad
n. real	95	87	2	4
n. ajustat	95	66	12	15

Taula 4: Ocurrences per pronoms.

En el cas del temps, la polaritat i el tipus de les oracions, les dades es poden veure a la taula 5 i hi dominen clarament el temps present i les oracions declaratives positives, tant independents com subordinades. Sobre el temps, l'explicació que hi trobo és que la forma no-present no es fa servir tant per al passat (perquè el temps el porta principalment el verb de l'oració de relatiu), sinó per a situacions hipotètiques o condicionals, que no solen coincidir amb les necessitats pragmàtiques que porten a produir una clivellada. Pel que fa a la polaritat i el tipus d'oració, l'explicació més probable és simplement que aquesta proporció coincideixi amb la de les oracions amb ordre bàsic i que hi hagi més oracions positives i declaratives que de la resta de tipus. Així i tot, caldria comprovar si això és així i si no hi ha cap altre motiu.

Temps	POS	NEG	INT	INT.NEG	Total
Present	132	13	3	6	154
No-present	26	7	1	0	34
Total	158	20	4	6	188

Taula 5: Ocurrences per temps, polaritat i tipus d'oració.

A la taula 6 s'hi pot veure la distribució de les oracions segons el tipus de sintagma i la funció de l'element focalitzat. Pel que fa als primers, destaquen sobretot els sintagmes nominals (48,4%) i els sintagmes preposicionals (35,6%), seguits pels adverbials (10,6%). La distribució d'aquests coincideix en part amb la de les funcions més comunes: subjecte (42%), atribut (24,5%) i objecte preposicional (17%). Per contra, alguns tipus de sintagmes com els infinitius, les oracions subordinades o els substantius verbals són realment poc habituals. En aquest aspecte no sembla que el corpus presenti un biaix perquè la distribució és força uniforme entre gèneres.

Un altre aspecte a considerar de les clivellades del corpus és la partícula-q de les CQ que impliquen, el nombre d'ocurrences de les quals es pot veure a la taula 7. És important considerar que en gaèlic, en molt casos, quan es combina el pronom interrogatiu *dè* ("què") amb una preposició, la partícula canvia a *cò* ("qui") encara que el referent sigui inanimat. Malgrat això, és evident que la majoria d'elements clivellats (123 o el 65,4%) són entitats, tant animades com inanimades.

Sintagma	Adjunt	Atribut	OD	OP	S	SV	Total
Infinitiu						1	1
SAdj	1	3					5
SAdv	15	4		1			20
SN	2		10		79		91
SP	26	10		31			67
Subordinada	2						2
Substantiu verbal						2	2
Total	46	18	10	32	79	3	188

Taula 6: Ocurrences per funció i tipus de sintagma de l'element focalitzat.

	càite	carson	ciamar	cò	cò + P	cùin	dè	dè P
Traducció	on	per què	com	qui	P + qui/què	quan	què	P + què
n. ocurrences	28	2	20	56	26	15	37	4

Taula 7: Ocurrences segons la partícula-q de la CQ.

La distribució segons el gènere textual del corpus i les relacions de coherència de les clivellades amb l'oració anterior es pot veure a la taula 8. Pel que fa als gèneres, la distribució és més o menys uniforme i, per a les relacions, destaquen sobretot EXEMPLIFICACIÓ (28,2%) i OCASIÓ (17%). Tot i que la relació entre les dues variables no té a veure necessàriament amb el caràcter de les clivellades, es pot veure com a les narracions esportives (amb el codi *s*) hi predomina OCASIÓ i a les notícies (amb el codi *ns*), ELABORACIÓ. Fora d'això, la distribució no és destacable.

Rel. de coherència	c	f	fp	n	ns	p	pw	s	Total
Cap		6	5		2	3	2		18
Resultat	1	2	3	2	1	1		1	11
Explicació	10	8	1	1	1	6	1	1	29
Expectativa violada						1			1
Negació del preventor	5	3	1			1	1		11
Paral·lel	8	1				2			11
Contrast	4	3	2	1	2	1	3	2	18
Exemplificació	2	1				1			4
Elaboració	6	3	9	14	5	7	5	4	53
Ocasíó		4		1		1	4	22	32
Total	36	31	21	19	11	24	16	30	188

Taula 8: Ocurrences segons el gènere textual i la relació de coherència amb l'oració anterior.

Finalment, la partícula relativitzadora ha sigut *a* (“que”) en el 98,9% dels casos i només en 2 oracions era *far* (“on”). La partícula temporal *nuair* (“quan”), en canvi, no té cap ocurrencia. A banda, en 2 altres casos no hi havia un verb principal, sinó

que tenien la forma de 30.

- (30) Chan e Malpas ach Miller ruith a-steach. (s02)
 COP.NEG 3SG.M Malpas sinó Miller córrer.VN endins
 ‘No és Malpas, sinó Miller [que està] corrent endins.’

4.2 Estatus del tema i de l'element focalitzat

Un dels objectius del treball era esbrinar quin és l'estatus informatiu del tema de les oracions clivellades amb la hipòtesi que sempre serà informació disponible. A la taula 9 s'hi poden veure les ocurrencies de cadascuna de les cinc categories del model de Kaltenböck (2005). La hipòtesi, doncs, es compleix en el 87,8% dels casos. En la resta, no hi ha cap altra variable que ho justifiqui, ni tan sols les relacions de coherència. La intuïció que es té llegint els casos en què la informació és nova o nova-ancorada és que la part que es vol focalitzar és justament l'oració de relatiu i no l'element dislocat. En tot cas, esbrinar si això realment és així i en quins casos seria possible no queda dins l'abast d'aquest treball. Tanmateix, en una gran majoria dels casos, les oracions clivellades funcionen com s'espera i la proposició de l'oració de relatiu es pressuposa.

	Nou	Nou-ancorat	Inferible	Situacional	Textual
n. ocurrencies	8 (4,3%)	15 (8%)	64 (34%)	38 (20,2%)	63 (33,5%)
Nou / Disponible	23 (12,2%)		165 (87,8%)		

Taula 9: Estatus informatiu del tema per categories.

El segon objectiu era esbrinar la relació entre l'element focalitzat i el discurs que el precedeix i la hipòtesi, que sempre seria una resposta a la IQUD. Per investigar això, he fet servir dues classificacions, una basada en la relació entre la CQ de la clivellada i la IQUD i l'altra, en el lligam discursiu entre la clivellada i el text anterior.

A la taula 10 es pot observar la distribució de totes dues. Pel que fa als noms de les columnes, “CQ = IQUD” són els casos en què totes dues són la mateixa pregunta; “S(IQUD, CQ)”, aquells en què pertanyen a una mateixa estratègia i “CQ > IQUD”, les ocurrencies en què la CQ respon totalment a una superpregunta a la qual la IQUD només respon parcialment. A les files hi ha les categories de l'altra classificació, com quan la relació entre la clivellada i el context és clara o inferible. “Q” i “q” són, respectivament, una pregunta idèntica en forma a la CQ o semblant en el sentit que l'oració clivellada seria una resposta possible reeixida. Per altra banda, “explícita” o

“possible” vol dir que aquesta pregunta es troba en el text real o que podria haver-se formulat en lloc de continuar amb una oració asseverativa. Tant en una classificació com en l'altra, “P” fa referència a l'única oració que no tenia discurs precedint-la perquè es trobava a l'inici del text.

	Rel. distant	CQ = IQUD	S(IQUD, CQ)	CQ > IQUD	P	Total
Cap relació	5	1				6
Rel. inferible	17	1	1			19
Rel. clara	51	24	50	11		136
q possible						0
Q possible	7	7	3	3		20
q explícita		4		2		6
Q explícita						0
P					1	1
Total	80	37	54	16	1	188

Taula 10: Relació de l'oració clivellada amb el discurs anterior segons dues classificacions.

Mirant els totals de la classificació segons la relació amb el discurs, es veu clarament com la gran majoria mostraven una relació clara (72,3%). També es trobaven al corpus, però en molta menys mesura, les relacions inferibles (10,1%) i les preguntes idèntiques possibles (10,6%). En canvi, de preguntes idèntiques explícites o de preguntes semblants possibles no n'hi ha cap cas. Per tant, sembla que, tot i que les clivellades porten una pregunta implícita, la funció discursiva que fan és prou específica perquè no es pugui substituir per aquesta ni per respondre simplement a una pregunta. A més, com es podia esperar, hi ha molt pocs casos (3,2%) en què la clivellada no té cap relació amb l'oració anterior i en general són canvis de tema o oracions anòmales en el context de producció.

Sobre la relació entre la CQ i la IQUD es poden fer diverses observacions. Per una banda, el que preveia la hipòtesi, que l'element focalitzat fos una resposta a la IQUD, requeria que la CQ i la IQUD fossin idèntiques, però això només passa en una minoria de casos (19,7%). El més freqüent, en canvi, és que la relació entre els dos moviments a l'arbre-d no sigui aparent (42,6%). Els casos en què una mateixa estratègia engloba la CQ i la IQUD (28,7%) superen en nombre aquells en què són idèntiques i només els casos en què la CQ respon completament a la superpregunta tenen una freqüència menor (8,5%).

Pel que fa a la relació entre les dues classificacions, totes les formes de relació entre la IQUD i la CQ ocorren principalment quan la relació entre la clivellada i el context és clara. Quan la relació entre les preguntes és distant la majoria de casos també són de relació clara, però n'hi ha alguns en què la relació ha de ser inferida. Mirant-ho

al revés, gairebé tots els casos en què cal inferir la relació són casos en què la relació entre la CQ i la IQUD no és propera.

Així doncs, la hipòtesi inicial no era certa, ja que gran part de les clivellades no porten una CQ idèntica a la IQUD (79,8%). Tanmateix, cap de les altres variables recollides semblen estar correlacionades amb aquestes. Les relacions de coherència, anotades amb la intenció d'explicar els casos en què aquesta hipòtesi no es complís, tampoc no aporten informació rellevant sobre la qüestió.

4.3 Clivellades proposicionals

L'últim objectiu del treball és esbrinar si la descripció que Sheil (2016) de la pragmàtica de les clivellades proposicionals encaixa sempre amb la realitat. En la seva anàlisi hi ha dues funcions principals de la PC que es poden descriure de manera unificada fent servir arbres-d: l'ús narratiu (o no contrastiu) i l'ús contrastiu. Segons Sheil, una PC ha de marcar el final d'una de les branques de l'arbre-d i introduir una subpregunta a una superpregunta de la IQUD. Tanmateix, només 17 de 26 (65,4%) ocurrences al corpus encaixen amb aquest model. A la taula 11 s'hi pot veure la quantitat de PC que hi ha al corpus segons si encaixen amb la descripció de Sheil i segons la funció concreta que fan. A continuació n'explico els diferents usos i en poso exemples amb el context traduït al català, la PC indicada en negreta i, en alguns casos, un arbre-d.

Encaixen			No encaixen		Anòmales
Narració	Contrast		Elaboració	Salt enrere	
	Comparació	Negació			
10 (38,5%)	1 (3,8%)	6 (23,1%)	6 (23,1%)	2 (7,7%)	1 (3,8%)
	7 (26,9%)				
	17 (65,4%)			8 (30,8%)	

Taula 11: Ocurrences de clivellades proposicionals al corpus segons tipus i si encaixen amb la descripció de Sheil (2016).

La funció narrativa es fa servir per impulsar una història introduint elements o esdeveniments nous (ex. 31a) i la contrastiva es divideix en dos. Gairebé totes les oracions de la segona funció contradiuen o neguen una proposició o pressuposició anterior i responen directament a la pregunta a la qual responia la primera (ex. 31b). L'altre tipus de contrast, amb només una ocurrencia, és l'ús comparatiu: indica que s'ha acabat de parlar d'alguna cosa i n'introdueix una altra, però sobre el mateix tema (ex. 31c). En tots els exemples de Sheil de PC contrastives hi ha explícitament

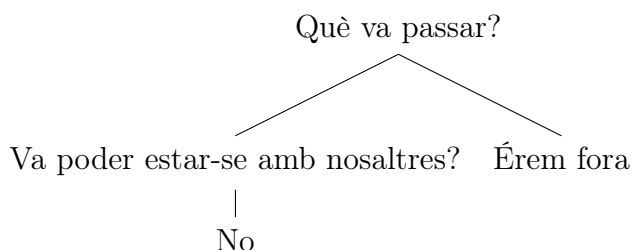
o implícita una negació. En aquesta última funció no n'hi ha, però a la vegada es pot fer encaixar amb el seu model.

- (31) a. 'S ann a phòs e a-rithist. (n01)

‘Hi havia un rei i estava casat i tenia tres fills i una filla, que era la més gran. La seva dona va morir que els fills eren força joves. I **es va tornar a casar.**’

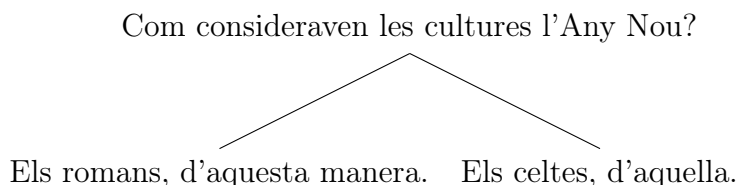
- b. 'S ann a bha sinn a-mach. (c02)

‘Deia que tornaria per estar-se dues o tres nits amb nosaltres, però **érem fora.**’

- c. 'S ann a bha iad 'ga mheas a-rèir tuathanachais. (p03)

‘Els romans consideraven que l'inici de l'any era quan la llum començava a guanyar-li a la foscor. Els celtes, però, **el consideraven segons l'agricultura.**’

Sobre la funció narrativa cal tenir en compte que l'ús sembla estar molt lligat a l'estil d'explicar de cadascú. De 18 textos purament narratius, en només 4 hi apareixen PC (1 a f07, 1 a n01, 3 a n06 i 4 a n09). L'altre text en què apareixen no és necessàriament narratiu: p03. Pel que fa a la funció contrastiva, no sempre inicia el contrast la PC mateixa, sinó que pot ser que l'introdueixi una oració anterior i la clivellada l'acabi d'asseverar, com es pot veure a (32). També sembla que les PC en general són més pròpies de registres orals, ja que només 6 oracions de 26 (23,1%) es troben en textos escrits. En canvi, no sembla que les relacions de coherència lliguin amb cap altre variable, ni tan sols amb la funció.

- (32) 'S ann a bha e a' toirt bhuaidhe a' chuid a b' fheàrr dhen bhith-beò chaol a bha aige. (fp05)

‘Van fer un sistema de repartiment i treball de terres nou. Però si era beneficiós per al terratinent, era un fracàs per al treballador. **Feia el que podia amb la seva miserable existència.**’

Què feia el treballador?

Se’n beneficiava? Sobrevivia com podia.

|
No

Pel que fa a les altres 9 PC que no encaixen amb el model existent, en un cas la PC forma part d’una resposta anòmala en un diàleg. Aparentment, la intenció és contrastar alguna cosa, com indica el mot “però”. Tanmateix, el context no permet entendre a què es contraposa, com es pot veure a (33a). Les altres 8 no tenen cap funció contrastiva aparent i les he dividides en dos grups. Per una banda, en 2 casos les PC s’assemblen a les de funció narrativa, però en lloc de propulsar la història endavant, fan un salt temporal enrere (ex. 33b). En les altres 6 ocurrències tampoc no hi ha un ús contrastiu, però la funció no és narrativa. Elaboren sobre una qüestió anterior i de cap manera es poden representar en un arbre-d de la manera com diu Sheil (ex. 33c).

- (33) a. ‘S ann a bha an dròbh a’ dol a-mach o [Placename] air an oidhche, mathà. (c06)
 ‘—Els seus animals estaven anant cap allà a la part de dalt.
 —**El ramat sortia de [Lloc] aquella nit, però.**’
- b. ‘S ann a chunnaic i triùir thaisdealach a’ tighinn chun an taighe. (n06)
 ‘I l’home se’n va anar a casa i sembla que tenia una dona grossa grossa tot i que ell era tan petit. La dona sabia que el marit vindria i aquell dia **ella havia vist tres peregrins anant cap a la casa**. Li va dir al marit que el buscaven.’
- c. ‘S ann a rinn sinn sin thoireadh gum faigheamaid na caoraich a chumail air leth gum faigheamaid am biathadh air leth. (c07)
 ‘—Era a fora fent una tanca.
 —Que no n’hi ha una [ja]?
 —**La vam fer per mantenir separades les ovelles per donar-los menjar per separat.**’

Finalment, Sheil (2016) també diu que les PC només poden tindre forma positiva i declarativa. Tanmateix, l’exemple (34) mostra una pregunta retòrica que, tot i que

pragmàticament és asseverativa, sintàcticament és una oració interrogativa. En una consulta amb un informant nadiu, no va trobar cap problema amb la formació de la frase. Per tant, tot i que no sembla gaire freqüent, aparentment és possible que les PC tinguin altres formes.

- (34) Nach ann a bhiodh am fiosrachadh, agus an sgeulachd ri h-innse nuair a thilleadh tu air ais? (f04)
‘Imagina viatjar en el temps i anar al temps que vulguessis. **No serien la informació i la història per explicar-les?** [No valdria la pena explicar-les?]

A l'apèndix s'hi poden consultar totes les PC del corpus amb el context, la funció i l'arbre-d en el cas de les contrastives.

Capítol 5

Conclusions

5.1 Aportacions

A l'hora de fer aquest treball vaig plantejar tres objectius relacionats amb la pragmàtica de les oracions clivellades del gaèlic escocès: esbrinar si el tema sempre era informació disponible, trobar la relació entre l'element focalitzat i el discurs precedent i comprovar si la descripció de Sheil (2016) sobre l'ús de les clivellades proposicionals era correcta. Per fer això vaig extreure totes les clivellades del corpus ARCOSG (Lamb *et al.*, 2020) i els vaig aplicar diverses classificacions. Amb aquesta metodologia he pogut assolir els tres objectius plantejats i, a continuació, resumeixo les meves troballes.

Per al primer objectiu vaig fer servir el sistema de Kaltenböck (2005) per dividir la informació entre nova i disponible. Amb això he pogut comprovar que en el 87,8% dels casos es complia la hipòtesi que el tema és informació disponible. Això no obstant, no he pogut generalitzar o oferir una descripció del motiu per què en la resta de clivellades el tema és informació nova.

Respecte a la relació entre l'element focalitzat i les proposicions anteriors, vaig fer servir dues classificacions pròpies: una per a la relació entre la CQ de la clivellada i la IQUD i l'altra, en el lligam discursiu entre la clivellada i el text precedent. D'aquesta manera he trobat que la meua hipòtesi que el focus sempre és una resposta a la IQUD era incorrecta, només es compleix en el 19,7% dels casos. El més comú, en canvi, és justament que la relació entre la CQ i la IQUD sigui prou distant en l'arbre-d perquè no sigui aparent.

Finalment, pel que fa al darrer objectiu, he trobat que la descripció de Sheil (2016)

no arriba a descriure tota la complexitat de les clivellades proposicionals del gaèlic. Sheil descriu dos usos per a la PC: un no contrastiu usat en narracions per impulsar la història i un de contrastiu. Tanmateix, només 17 de 26 (65,4%) de les PC del corpus encaixen dins d'aquestes dues funcions. Les altres les he dividides en dues noves funcions no contrastives: elaborar sobre el que s'ha dit donant informació nova i, dins d'una narració, fer un incís amb un salt temporal enrere. Així doncs, caldria una nova anàlisi teòrica de les PC que englobés les quatre funcions que fan.

5.2 Limitacions i futura recerca

La meua recerca ha estat limitada en dos aspectes, tot i que no n'invaliden les troballes. El primer és la mida del corpus que, tot i que no és pas petit (i menys si es té en compte la quantitat de parlants de la llengua), valdria la pena que fos més gran per donar més pes a les aportacions. El segon, i potser més important, és que l'anotació de les dades l'ha feta una sola persona. Per evitar possibles anotacions subjectives, convindria que ho repetissin altres investigadors.

De cara a continuar la investigació, hi ha tres camins a seguir. Seria interessant mirar si la proporció entre diferents polaritats i tipus d'oració (declarativa, interrogativa) és la mateixa per a oracions amb ordre bàsic que amb oracions clivellades. A banda, si s'elaborés un corpus que inclogués informació prosòdica, es podria estudiar si hi ha relació entre els accents prosòdics i les clivellades amb informació nova en el tema. Finalment, cal proposar un nou model per entendre el funcionament de les clivellades proposicionals que englobi les noves funcions trobades en aquest treball.

Bibliografia

- Atlas, Jay David (2006). Presupposition. En *The Handbook of Pragmatics*, p. 29–52. Wiley Online Library.
- Beaver, David I., Geurts, Bart, i Denlinger, Kristie (2021). Presupposition. En Zalta, Edward N., editor, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Universitat d’Stanford: Metaphysics Research Lab.
- Büring, Daniel (2003). On d-trees, beans, and b-accent. *Linguistics and Philosophy*, 26:511–545.
- Davis, Wayne (2024). Implicature. En Zalta, Edward N. i Nodelman, Uri, editors, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Metaphysics Research Lab, Stanford University.
- Delin, Judy (1995). Presupposition and shared knowledge in it-clefts. *Language and Cognitive Processes*, 10(2):97–120.
- Gentens, Caroline (2016). The discursive status of extraposed object clauses. *Journal of Pragmatics*, 96:15–31.
- Givón, Talmy (1983). Topic continuity in discourse: An introduction. En *Topic continuity in discourse: A quantitative cross-language study*, p. 3–41. John Benjamins.
- Gundel, Jeanette K i Fretheim, Thorstein (2006). Topic and focus. En *The Handbook of Pragmatics*, p. 175–196. Wiley Online Library.
- Hobbs, Jerry R. (1990). *Literature and cognition*. Center for the Study of Language (CSLI).
- Kaltenböck, Gunther (2005). It-extraposition in english: A functional view. *International Journal of Corpus Linguistics*, 10(2):119–159.

- Kehler, Andrew (2006). Discourse coherence. En *The Handbook of Pragmatics*, p. 241–265. Wiley Online Library.
- Lamb, William (2001). *Scottish Gaelic*. Múnic: Lincom Europa.
- Lamb, William (En premsa). *Scottish Gaelic: A Comprehensive Grammar*. Oxon: Routledge.
- Lamb, William, Arbuthnot, Sjarpm, Naismith, Susanna, i Danso, Samuel (2020). Annotated Reference Corpus of Scottish Gaelic (ARCOSG), 1997-2020 [conjunt de dades]. Edimburg: University of Edinburgh. School of Literatures, Languages and Cultures. Celtic and Scottish Studies.
- National Records of Scotland (2024). Table UV208a - Gaelic language skills. National Census of Scotland. <https://www.scotlandscensus.gov.uk/webapi/jsf/tableView/tableView.xhtml>. Consultat: 25 de maig del 2024.
- Prince, Ellen F. (1981). Toward a taxonomy of given-new information. En *Radical pragmatics*. Academic press.
- Roberts, Craige (1996). Information structure in discourse: Toward a unified theory of formal pragmatics. *Ohio State University Working Papers in Linguistics*, 49:91–136.
- Rooth, Mats (1992). A theory of focus interpretation. *Natural Language Semantics*, 1(1):75–116.
- Sheil, Christine M. (2016). *Scottish Gaelic clefts: Syntax, semantics and pragmatics*. Berkeley: University of California.
- Vallduví, Enric (2016). Information structure. En Aloni, Maria & Dekker, Paul, editor, *The Cambridge Handbook of Formal Semantics*, capítol 23, p. 728–755. Cambridge: Cambridge University Press.

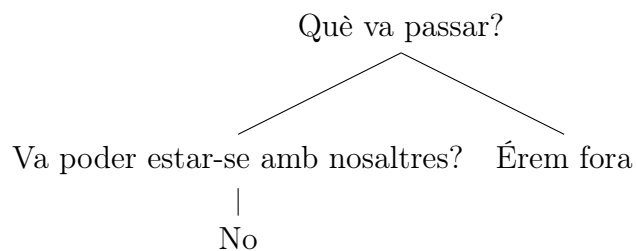
Apèndix

Base de dades

La base de dades amb totes les clivellades del corpus, juntament amb les anotacions i la informació feta servir per a aquest treball, es pot consultar a través de l'enllaç següent: <https://t.ly/DB13H>

Clivellades proposicionals

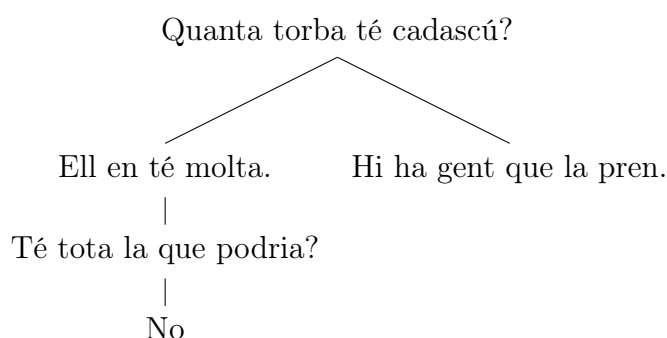
- (1) a. 'S ann a bha sinn a-mach. (c02)
b. Deia que tornaria per estar-se dues o tres nits amb nosaltres, però **érem fora**.
c. Encaixa: negació.
d.

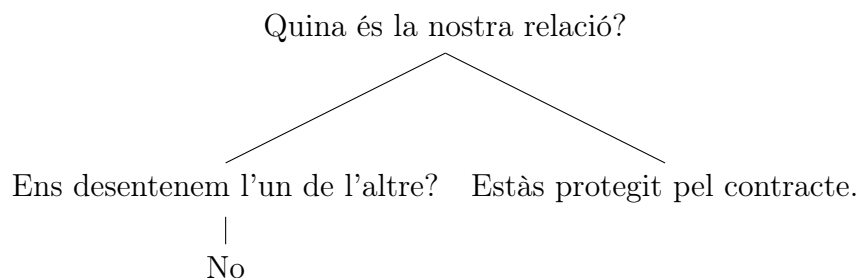
- (2) a. 'S ann a bha an dròbh a' dol a-mach o [Placename] air an oidhche, mathà. (c06)
b. —Els seus animals estaven anant cap allà a la part de dalt.
—**El ramat sortia de [Lloc] aquella nit**, però.
c. Resposta anòmala.
- (3) a. 'S ann a rinn sinn sin thoireadh gum faigheamaid na caoraich a chumail air leth gum faigheamaid am biathadh air leth. (c07)

- b. —Era a fora fent una tanca.
 —Que no n’hi ha una [ja]?
 —**La vam fer per mantenir separades les ovelles per donar-los menjar per separat.**
- c. No encaixa: elaboració.

- (4) a. ’S ann a tha iad a’ toir bhuainn fàd. (c08)
 b. Li vaig dir que ell tenia molta torba. “Hi ha alguns d’aquí, tanmateix”, va respondre, “[que] **ens n’estan prenent una part**”.
- c. Encaixa: negació:
- d.

- (5) a. ’S ann a tha thu air do dhìon. (f02)
 b. —Ho faré i em donaràs el contracte que recullis a la porta. Final de la història.
 —Principi de la història, noi. Un contracte marca la diferència. Avui, mentre hi ha un contracte entre nosaltres dos, **estàs protegit**.
- c. Encaixa: negació.
- d.

- (6) a. Nach ann a bhiodh am fiosrachadh, agus an sgeulachd ri h-innse nuair a thilleadh tu air ais? (f04)
 b. Imagina viatjar en el temps i anar al temps que vulguessis. **No serien la informació i la història per explicar-les?** [No valdria la pena explicar-les?]

- c. No encaixa: elaboració.
- (7) a. 'S ann a tha iad a' cur crith 'nam fheòil le co-fhaireachadh airson cràdh a chasan crasgach. (f05)
- b. Aquestes no són unes sabates qualssevol. Són les sabates del Coinneach. Sincerament, **em fan tremolar amb compassió pel dolor dels seus peus encarcerats.**
- c. No encaixa: elaboració.
- (8) a. 'S ann a bha mi smaoineachadh toiseach gur ann balbh a bha e.
- b. Va vindre a la botiga i ho tenia escrit tot en un tros de paper i no em parlava. **Al principi pensava que era mut**, però no ho era, perquè després el vaig sentir parlar amb ell mateix.
- c. Encaixa: narració.
- (9) a. 'S ann a bha e a' toirt bhuaidhe a' chuid a b' fheàrr dhen bhith-beò chaol a bha aige. (fp05)
- b. Van fer un sistema de repartiment i treball de terres nou. Però si era beneficiós per al terratinent, era un fracàs per al treballador. **Feia el que podia amb la seva miserable existència.**
- c. Encaixa: negació.
- d.
- Què feia el treballador?

Se'n beneficiava? Sobrevivia com podia.

|

No
- (10) a. 'S ann a phòs e a-rithist. (n01)
- b. Hi havia un rei i estava casat i tenia tres fills i una filla, que era la més gran. La seva dona va morir que els fills eren força joves. I **es va tornar a casar.**
- c. Encaixa: narració.
- (11) a. 'S ann a dh' èirich esan. (n06)

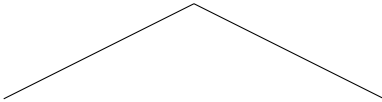
- b. Ell estava assegut treballant i ella passejava per la casa. Ella va anar a pegar-li una bufa i li va dir que la gent estava preocupada i **ell es va aixecar**.
- c. Encaixa: narració.
- (12) a. 'S ann a thòisich esan. (n06)
- b. Els va seguir i va prendre un arc i se'ls va trobar en una clariana i havien fet un gran foc i cuinaven. Estaven jugant a l'arc i **va començar**. Es quedava a una distància d'ells i on anava la fletxa hi anava ell i els la tornava.
- c. Encaixa: narració.
- (13) a. 'S ann a nochd Iain Beag MacAnndra a-staigh am monadh. (n06)
- b. Va marxar l'Iain beag McAnndra i va dir "si no deixeu les vaques us mataré a tots". Aleshores quan la gent del poble va arribar a casa van treure-les i **va aparèixer l'Iain Beag McAnndra a l'erm**.
- c. Encaixa: narració
- (14) a. 'S ann a chunnaic i triùir thaisdealach a' tighinn chun an taighe. (n06)
- b. I l'home se'n va anar a casa i sembla que tenia una dona grossa grossa tot i que ell era tan petit. La dona sabia que el marit vindria i aquell dia ella **havia vist tres peregrins anant cap a la casa**. Li va dir al marit que el buscaven.
- c. No encaixa: salt enrere.
- (15) a. 'S ann a phòs e fhèin agus am boireannach a bha seothach. (n09)
- b. Una dona el seguia i un feia una cosa i l'altre una altra. **Ell i la dona es van casar**.
- c. Encaixa: narració.
- (16) a. 'S ann a fhuair e 'm bian a bheir far nan sparran a's an àthaidh. (n09)
- b. Un dia, mentre feia una pila, **va trobar aquella pell al forn**.
- c. Encaixa: narració.
- (17) a. 'S ann a bha a' chlann air fàs suas. (n09)

- b. Era molt bona mare i el temps era boirós a la primavera. Ell estava posant l'última part de la palla com sempre i aquest era l'any que **els nens havien crescut** i alguns l'ajudaven a posar la palla.
- c. No encaixa: salt enrere.
- (18) a. 'S ann a bha feadhainn dhiubh 'ga chuideachadh a' cur a-staigh na cru-aicheadh. (n09)
- b. Era molt bona mare i el temps era boirós a la primavera. Ell estava posant l'última part de la palla com sempre i aquest era l'any que els nens havien crescut i **alguns l'ajudaven a posar la palla**.
- c. No encaixa: elaboració.
- (19) a. 'S ann a bha am màthair a' cur na cloinneadh a chadal. (n09)
- b. Va posar la pell dins el forn com sempre, però aquella nit **la mare posava la mainada a dormir** i una li va dir "mare, que bo el que tenia el pare avui a la pila".
- c. Encaixa: negació.
- d.
- Què passava aquella nit?

Era com sempre? La mare posava els nens a dormir.

|

No
- (20) a. 'S ann a chunnaic e 'n grunnan ròin a bha seo a' dèanamh air tìr a's a' bhàgh a bha seothach. (n09)
- b. Era a una badia i va seure al costat d'una roca per protegir-se i va mirar des d'allà i **va veure força foques anant cap a terra a la badia**.
- c. Encaixa: narració.
- (21) a. 'S ann a chuir iad dhiubh am bian. (n09)
- b. Quan les foques van arribar a terra van pujar arrossegant-se i **es van treure la pell**. Tan aviat com se la van haver tret, es van convertir en dones precioses.
- c. Encaixa: narració.

- (22) a. ... g
ur ann a bu choir dhan an Riaghaltas a bhith dèanamh barrachd a thaobh sàbhailteachd , an àite a bhith a' gearradh air ais. (ns09)
- b. Dues estacions de guàrdia costera es tancaran aquesta tardor. Eddie Stiven, un expert, ha dit que **el Govern hauria de fer més en matèria de seguretat en lloc de retallar.**
- c. No encaixa: elaboració
- (23) a. 'S ann a fhuair iad a-mach a-rithist gur e manadh a bh' ann agus gun deach an sgoth fodha faisg air Tìre. (p03)
- b. Recordo fa deu anys quan era a Islay que aquell vell me va parlar d'un presagi que va veure, un vaixell pesquer enfonsant-se entre Islay i Irlanda. **Van esbrinar que era un presagi i que el vaixell s'havia enfonsat a prop de Tìre.**
- c. Encaixa: narració.
- (24) a. 'S ann a bha iad 'ga mheas a-rèir tuathanachais. (p03)
- b. Els romans consideraven que l'inici de l'any era quan la llum començava a guanyar-li a la foscor. Els celtes, però, **el consideraven segons l'agricultura.**
- c. Encaixa: comparació.
- d. Com consideraven les cultures l'Any Nou?
-

Els romans, d'aquesta manera. Els celtes, d'aquella.
- (25) a. 'S ann a bha i ' cumail cuimhne air cuine a bha a leithid seo a' tachairt. (p03)
- b. No fa tant que ma àvia era aquí per les Festes de maig i el Samhainn i tot això. **Recordava quan queien aquests dies**, si abans o després de maig, això que els vells recorden.
- c. No encaixa: elaboració.
- (26) a. 'S ann a nì seo saoilidh mise na h- Arabaich aonachadh ann an aghaidh na h- Ameireaganaich agus an Eòrpa. (p06)

b. Estic molt preocupat que això dels terroristes afecti gent innocent i no veig manera de fer això que vol fer Reagan. Crec que **unirà els àrabs contra els americans i Europa.**

c. Encaixa: negació.

d. Què passarà amb això de Reagan?

